

Arbeids- tjenesten kommer igjen

Landskonferansen for Tillitsmenn i Forsvaret har de siste årene stadig vedtatt å be myndighetene om å få vurdert spørsmålet om en obligatorisk samfunnstjeneste for all norsk ungdom. Man har også gjentatte ganger bedt om myndighetenes prinsipielle syn på at bare 2/3 av mannlig norsk ungdom avtjener den verneplikten de ifølge grunnloven er pålagt.

Nå har det imidlertid kommet et alternativ i saken, fra et annet hold enn soldatenes tillitsmenn. Formannen i Unge Høyres Landsforbund, Sveinung Lunde, tok saken opp i et foredrag han holdt på Forsvarets høyskole. Lunde sa blant annet at dersom Forsvaret ikke makter å nyttiggjøre seg et helt årskull, bør man vurdere en generell samfunnstjeneste hvor også oppgaver utenfor dagens rammer kan komme inn. Han mente videre at det måtte vurderes om en slik samfunnstjeneste også bør omfatte kvinner. Vi vet også at flere politiske partier har sagt ja til samfunnstjeneste på prinsipielt grunnlag.

(«Forsvarets Forum»
nr. 1 - 1984)

Tid til forberedelse

Årets generalforsamling i Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO) skal arrangeres *lørdag 5. mai*.

Sett et digert kryss i almanaken, og reserver helgen for et hyggelig Oslo-opphold, hvor du vil møte mange av dine gamle venner.

Vi vil senere komme tilbake til generalforsamlingen, der dagsorden byr på interessante saker.

Vi trenger eldre fotos

INO's samling av fotografier er altfor dårlig.

Den ansvarlige for denne del av arkiveringen ber oss skrive at det innestås for rask retur av filmer eller slides vi får låne.

Se etter i skuffer og skap, på loft og i kjeller: kanskje finner du fotos fra «den gang».

Bruk adressen: **A/S Historisk Forlag**
Boks 924 Sentrum, Oslo 1.

Over på norske hender

Filharmonisk Selskaps orkester blir styrt fra Moskva.

Vi har tidligere pekt på dette i leder.

Den partitro, sovjetiske Marris Jansons dirigerer fortsatt orkesteret, og får stadig direktiver fra Kreml hvem som skal stå på scenen i Oslo Konserthus som gjestesolister. Kunstnere som ikke liker Sovjetisk styresett får følgelig ikke opptre, og blant disse er avhoppere fra kommunistiske land. En av verdens fremste pianister, eksilrusseren Ashkenaszy, er en av dem som er nektet å spille med Filharmonisk Selskaps orkester. Hans tilbud om å spille i Oslo ble først avvist under henvisning til hans honorarkrav, men da han senere generøst tilbød seg å opptre gratis med Filharmonisk Selskaps orkester, ble også dette avfeid.

Først da kom det noen reaksjoner i pressen fra konsertpublikumet, som søkte etter årsakene til at styret i orkesteret lot seg dominere av kommunistene.

En av de få nordmenn som støtter dominansen er NRK's Moskva-korrespondent: Steinfeld. Derfor har han vel også fått en meget høy stjerne i Kreml.

Det kan neppe gjøres noe med Steinfeld, da selv Stortingsmedlemmer er med på å støtte undertrykkere.

Når det gjelder styret i orkesteret stiller saken seg annerledes. Her kan publikum gjøre noe: Næmlig ved å boikotte orkesterets konserter, inntil styret er gått av, og Marris Jansons er satt på Moskva-uttrykket.

«... En med Norge forbunden ...»

(Forts. fra side 6)

truet og ba, men ingen ting hjalp, Svensgrunnen fikk ligge i fred til krigen var over.

Et postkort med håp

Noen dager etter 2-årsdagen for dramaet, er det kø utenfor postkontoret i Gryllefjord. Grunnen er et enkelt, lite postkort fra en kvinnelig, finsk journalist. Hun hadde vært i kontakt med mannskapet på «Skreien» i en interneringsleir i Sovjet. Hun lovet dem å skrive og si fra at de nok skulle komme hjem igjen!

Mai 1945 kom, og med den våren og freden. Men ville de internerte komme?

En måned senere ble det bekræftet.

Tidlig en morgen dro folk kjensel på en kar som ble satt i land fra én skøyte. Han var alt krabbet til køys på pensjonatet, da det gikk opp for folk hvem det var. Rasmus Johansen, yngstemann på «Skreien», og den eneste ombord som ikke var fra yttersiden av Senja, men Laukhella — ei lita grend ved Finnesrenna.

Om han hadde tenkt å sove, var det umulig nå. Han måtte forklare. Dessverre visste han ikke så mye om de andre. Noen skikkelig forklaring hvorfor de ble skutt på og internert, hadde han heller ikke. Selv hadde han av kjedsomhet gått inn i hæren som radiomann og vært på flere oppdrag i Finnmark under krigen.

Ett helt år skulle gå før tre andre overlevende fikk begynne på hjemturen. De tre andre var avgått ved døden i Sovjet. Den 19. april 1946 kunne de tre begynne på den lange reisen hjem. 28. mai var de kommet til Åbo. Der ble de satt ombord i ferga til Sverige uten pass og uten penger. Fremme i Stockholm ble de puttet i fengsel til identiteten var undersøkt. Etter et par dager bar det rett til Oslo. Noen dagers hvile der, og de tre kunne begynne på turen nordover.

Da båten la til kaia i Gryllefjord til toner fra musikkorpsset, la Magnus Torgersen handa på rekka og hoppet i land som om han bare hadde vært en snartur i Harstad.

Det ble ikke sagt mange ordene der på kaia. De som var der forstod, og lot de hjemvendte få gå i fred.»

Denne bok er antagelig ikke mer å få i handelen, og det er synd, for den er meget lesverdig. Den er skrevet med en balanse og med en menneskelig undertone som gjør den til et enestående dokument fra krigstiden. Det finnes faktisk ikke en setning som det er grunn til å sette spørsmålsteget ved. Intet hat, ingen propagandafloskler og ingen selvforherligelse.

Bare bokens tittel kan virke misvisende. Det fremgår nemlig klart av innholdet at båten var russisk.

I verket «VARE FALNE» er alle som ble drept eller omkom i russisk fangenskap hederlig omtalt. Men her er man svært omhyggelig med å fortelle at angripende krigsskip var tyske, når så var tilfelle, men under omtalen av hver enkelt fiskers skjebne nøyer man seg med å fortelle at han ble drept under beskytning fra en ubåt, uten nasjonalitetsangivelse, til tross for at denne var helt klar da verket «VARE FALNE» ble skrevet, nemlig russisk.

Boktjenesten

Postboks 924 Sentrum, Oslo 1. Telefonbestilling: (02) 19 06 71.

NS-MEDLEMMENES SYN:

Serien: «SUPPLEMENT TIL OKKUPASJONSHISTORIEN»:

.... eks. Odd Melsom: På nasjonal uriaspost	kr. 65,-
.... » — » — NS og fagorganisasjonen	» 80,-
.... » — » — Fra kirke- og kulturkampen	» 85,-
.... » Einar Syvertsen: Også dette bør være sagt	» 75,-
.... » Alle 4 bind: Supplement til okkupasjonshistorien ..	» 240,-
— — — — —	
.... » Finn Kjelstrup: Den norske kapitulasjon	» 20,-
.... » A. I. Bru: Professor på ville veler	» 50,-
.... » Trygve Engen: Jeg er Ingen landssviker	» 25,-
.... » Adolf Hoel: Universitetet under okkupasjonen	» 25,-
.... » Walter Fyrst: Min sti. NS blir til, o.m.a.	» 95,-
.... » H. Franklin Knudsen: I Was Quislings Secretary ..	» 55,-
.... » Per Lie: Sannheten om Telavåg-affæren 1942	» 15,-
.... » Sigurd Mytting: Politisk dømt	» 35,-
.... » Kai Normann: Diktene Laurbærkransen	» 20,-
.... » Arne Tellefsen: Når forsvarer forfaller	» 25,-
.... » H.r.advokat Albert Wiesener: ASTRID D. D. D. Et offer for krigspsykosen under og etter den tyske okkupasjonen av Norge	» 100,-

GAVEBOKEN:

.... eks. Maria Quisling's dagbok og andre etterlatte » papirer	kr. 55,-
--	----------

«OPPGJØRET» BEDØMMES:

.... eks. Institutet för Offentlig och International Rätt:	
Den norska rättsuppjørelsen	kr. 50,-
.... » Referat og utdrag på norsk av ovennevnte	» 5,-
.... » Lyder L. Unstad: Quisling. The Norwegian Enigma ..	» 40,-
.... » Forbundet: GI oss rettsstaten tilbake	» 5,-
.... » Forbundet: § 104. Mere lys over rettsoppgjøret ..	» 10,-
.... » Universitetsforlaget: Fra idé til dom	» 55,-
.... » Admiral Herman Boehm: Norge mellem England og Tyskland	» 60,-
.... » Berner Hansen: Mannen bak søylen (Om prof Wilh. Rasmussen)	» 80,-
.... » Pastor A. E. Hedem: Quo vadis Norvegia	» 30,-
.... » O. Hedalen: Er det begått en skammelig urett mot en hel del av våre landsmenn?	» 5,-
.... » Ralph Hewins: Quisling — profet uten ære	» 50,-

SPESIALTILBUD:

.... eks. Thorkild Hansen: Prosessen mot Hamsun ..	kr. 75,-
--	----------

FRONTKJEMPERNE:

.... eks. Frode Halle: Fra Finland til Kaukasus	kr. 70,-
.... » Ben Esper: Tsjerkassy (Norsk ambulanseskjører på østfronten 1943-44)	» 90,-
.... » R. Schulze-Kossens: Militärischer Führernachwuchs der Waffen-SS. Die Junkerschulen	» 175,-

DANSK LITTERATUR:

.... eks. Erik Haaest: Udyr - eller hva? (Dødsdømte)	kr. 20,-
.... » Gary Allen: Ingen tør kalde det sammensvergelse (Hvem trekker i trådene?)	» 50,-

DANSK NYHET:

.... eks. John Galster: Amagers Erobring. Den 3. verdenskrig. Kunsten å bekjempe kommunister	kr. 45,-
--	----------

Portofri forsendelse ved forskuddsbetaling til: **Postgiro 5 15 46 38.**
Bankgiro 6063.05.01248 eller ved sjekk, i **kontanter** eller **frimerker.**
(Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. .... som betales slik: .....

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr.: ..... Sted: .....